

نکات و سوالات مهم درس ۱۰

تهیه و تدوین: حسن نظری

پس از فتح ایران توسط اسکندر، چه سلسله ای در این سرزمین حاکم شد؟

الف) اشکانیان   ب) ساسانیان   ج) رومیان   د) سلوکیان *

سلوکیان چه کسانی بودند و چگونه در ایران به قدرت رسیدند؟

پس از مرگ اسکندر، متصرفاتش بین سرداران مختلف تقسیم شد. سرزمین ایران به یکی از سرداران اسکندر به نام « سلوکوس » رسید و این شخص سلسله سلوکیان را تشکیل داد که تا مدتها در ایران به حکومت پرداختند. سلوکیان قصد داشتند فرهنگ و تمدن یونانی را در ایران رواج دهند.

کدام پادشاه خود را نیکاتور یعنی فاتح نامید؟

الف) اسکندر   ب) کوروش کبیر   ج) سلوکوس *   د) آرشک اول

اشکانیان چگونه به قدرت رسیدند؟

اشکانیان از قبیله « پارت » بودند که در سمت شرق و شمال شرق ایران سکونت داشتند. یکی از اعضای این خاندان به نام « آرشک » بر حاکم سلوکی شورید و قسمت هایی را تصرف کرد. به احترام این شخص، نام سلسله را ارشکانیان نامیدند که بعدها به اشکانیان معروف شد. اشکانیان با استفاده از جنگاوران ماهر و شیوه جنگی مبتنی بر جنگ و گریز (چریکی - پارتیزانی) توانستند سلوکیان را شکست داده و از ایران بیرون کنند.

کدام شهر جزء پایتخت های اشکانیان نبود؟

الف) شوش *   ب) نسا   ج) صد دروازه   د) تیسفون

روابط اشکانیان و رومیان چگونه بود؟

یکی از مسائل خارجی دوره اشکانیان، اختلافات مرزی و جنگهای مکرر با امپراتوری روم بود. رومیان برای توسعه قلمرو خود، به طور مداوم سپاه مجهزی به سمت ایران روانه می کردند. اشکانیان هم مصمم بودند از مرزهای خود دفاع کنند و اجازه پیشروی به رومیان نمی دادند.

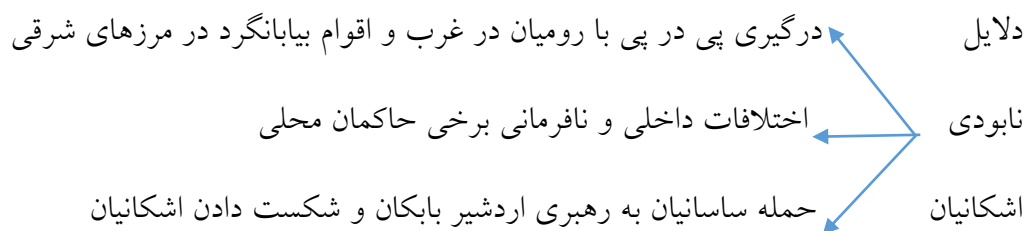
جنگ حران بین کدام کشورها در گرفت؟ نتیجه نبرد چه بود؟

- الف) ایران و یونان - پیروزی یونانیان
ب) ایران و روم - پیروزی ایرانیان *
ج) ایران و عربهای بیابانگرد - شکست ایرانیان
د) ایران و روم - پیروزی رومیان

شیوه حکومت سیاسی اشکانیان به چه شکل بود؟

حکومت اشکانیان مجموعه ای از حکومت های نیمه مستقل بود که به حکومت مرکزی مالیات می دادند. در واقع حکومت های منطقه ای در نواحی تحت قلمرو خود مستقل بوده اما در سیاست های کلی تابع حکومت مرکزی بودند. به این نوع حکومت **ملوک الطوائفی** گفته می شد.

دلایل ضعف و انقراض سلسله اشکانیان را بیان کنید.

ساسانیان چگونه به قدرت رسیدند؟

نام این سلسله از شخصی به نام ساسان گرفته شده است. وی یک موبد زرتشتی در ناحیه فارس بود که پس از ازدواج به دختر حاکم آن ناحیه، قدرت زیادی پیدا کرد. بابک از نوادگان ساسان بود که در فارس اعلام

استقلال کرد. پسر وی یعنی اردشیر، به جنگ اشکانیان رفت و توانست آنان را شکست داده و سلسله ساسانیان را تأسیس نماید.

شیوه حکمرانی سیاسی اشکانیان را با ساسانیان مقایسه کنید.

در دوره اشکانیان شیوه حکومت مبتنی بر ملوک الطوائفی بود و خاندان های محلی در مناطق خود قدرت و استقلال فراوانی داشتند. اما سیاست پادشاهان ساسانی مبتنی بر تمرکز گرایی سیاسی بود و لذا از قدرت و نفوذ حاکمان محلی کاسته شد و فرمان پادشاه در همه جا لازم الاجرا بود.

جنبش مزدک در زمان کدام سلسله صورت گرفت؟ چه اندیشه هایی داشت و سرانجام آن چه بود؟

جنبش مزدک در زمان ساسانیان صورت گرفت. مزدک طرفدار برابری مردم در بهره مندی از منافع اجتماعی و اقتصادی بود. وی می گفت که اموال و دارایی ها باید به طور مساوی بین مردم تقسیم شوند. لذا محرومان و تهی دستان جامعه به جنبش وی پیوستند و برای مدتی، اموال اشراف را غارت می کردند. پادشاه وقت ساسانی (قباد یکم) ابتدا از جنبش مزدک حمایت کرد. اما پس از مدتی، به مخالفت با او برخاست و به کمک پسرش، انوشیروان، مزدکیان را قتل عام کرد.

روابط ساسانیان با رومیان چگونه بود؟

اختلاف ایرانیان با رومیان که از عهد اشکانیان آغاز شده بود در دوره ساسانیان نیز ادامه یافت. دو کشور بر سر مناطق مرزی به خصوص ارمنستان با یکدیگر اختلاف و درگیری داشتند. یکی از اهداف اصلی رومیان برای لشکرکشی به ایران، تسلط بر مسیرهای تجاری بود که به چین و هند می رسید.

صحیح یا غلط بودن عبارت زیر را مشخص کنید:

« در نبردی که میان شاپور یکم ساسانی و امپراتور روم (والریانوس) درگرفت، شاه ساسانی اسیر شد» (غ)

نکته: در نبردی که بین طرفین درگرفت، امپراتور روم به اسارت شاپور اول ساسانی درآمد.

ابتکار شاهان ساسانی برای مقابله با بیابانگران عرب چه بود؟

یکی دیگر از مسائل حکومت ساسانی، غارت شهرهای مرزی در غرب و جنوب غرب توسط اعراب بیابان گرد بود. حکومت ساسانی برای جلوگیری از غارتگری اعراب، حکومتی دست نشانده به ریاست اعراب **لخمی** در شهر **حیره** تأسیس کرد. لخمیان که خود از اعراب بودند، تا مدتها به عنوان سد محکمی در مقابل حملات دیگر عربها به شمار می رفتند.

آخرین پادشاه ساسانی چه نام داشت؟

الف) بهرام چوبین   ب) خسرو پرویز   ج) شیرویه   د) یزدگرد سوم *

مهمترین دلایل سقوط ساسانیان را بیان کنید.

